

Finnish p. 4, English p. 7

**Письмо Полномочного Представителя СССР в Финляндии
Народному Комиссару Иностранных Дел СССР М. М. Литвинову.
30 июля 1937 г.**

Многоуважаемый Максим Максимович,

Считаю необходимым отдельным письмом высказать некоторые соображения по поводу складывающегося на севере Финляндии военно-стратегического положения.

Несколькими письмами я обращал внимание Наркоминдела на активную работу финнов по освоению полученной ими от нас в 1920 г. по Юрьевскому мирному договору Печенгской области (Петсамо). Я указывал, что финны проложили хорошую автодорогу от Рованиемы у Полярного круга до Печенгского фиорда на Баренцевом море, которую можно эксплуатировать как зимой, так и летом. Дорога приспособлена для обслуживания туристов. Производятся работы по расширению незамерзающего порта Линахамари на фиорде. Район усиленно заселяется, не в последнюю очередь махровыми лапуасцами. Фактическим диктатором до недавнего времени на Печенге был лапуасский генерал Валлениус, изображавший директора Печенгской рыбооловецкой компании. С мая этого года север Финляндии выделен в административном отношении в Лапландскую губернию. Русское население и лопари Печенги усиленно финнизируются. Беря с нас пример, финны ведут работы по геологической разведке.

Обнаруженные никелевые месторождения в 1935 г. были сданы в концессию мировому англо-канадскому концерну, который их в силу слабого спроса до поры до времени не разрабатывал. Теперь положение изменилось. Ввиду возросшего спроса на никель англичане ускоренно налаживают разработку. На самой нашей границе работает уже до 600 человек. Говорят, что это финны, русские и лопари, но проверить мне этого не удалось. Проложены штольни. Англичане еще не решили вопрос, вывозить ли руду или концентрат. В первом случае они построят в Трифоновом заливе на Печенгском фиорде свой порт, во втором – могут доставлять концентрат на автомашинах в порт Линахамари. Во всяком случае, теперь уже ясно, что англичане основательно заинтересованы в Печенге и накрепко и надолго засядут по соседству с Мурманском. Недавний визит ко мне английского посланника, о чем я телеграфировал, показал, что англичане сильно встревожены тем, что немцы собираются осесть на Печенге рядом с ними.

Если недавно еще считалось, что англичан на Севере больше всего интересует возможность получения шведского железа через норвежский порт Нарвик (экспорт через Ботнический за-

лив во время войны несомненно будет невозможен), то теперь ясно, что финляндский никель тоже начинает играть роль и англичанам приходится думать о двух точках на Севере.

Активность немцев на норвежском побережье хорошо известна. Также и их надежды на Аландские острова. Недавняя поездка Бломберга сильно переполошила норвежцев, шведов и даже финнов. Сейчас немцы хотят получить доступ на Печенгу путем приобретения участия в Печенгской рыболовецкой компании, аренды островов или участков на побережье. Холсти говорил Вам в Москве об отклоненной финнами претензии немцев на постройку завода рыбной муки. Недавно финская аграрная газета возмущалась по поводу нахождения германских туристов на о. Хейнясенсаари (Сенной остров), запирающем вход в Печенгский фиорд. Германские дипломаты, журналисты, туристы и просто шпионы облюбовали Печенгскую область и весь север Финляндии. Их там в этом году необычайно много. По словам английского посланника, они шпионят и на никелевой концессии.

Заменяющий Холсти министр Войонмаа в разговоре со мной не отрицал всю эту германскую активность на Севере, но заверял, что все притязания немцев на аренду участков и участие в рыболовецкой компании финляндским правительством отклоняются. Оно, мол, помнит о своих обязательствах по Юрьевскому договору и понимает, сколь опасно для нее накопление там конфликтного материала, оно также знает о желании Германии создать трудности Мурманску и нашей заинтересованности в морских путях вокруг Норвегии. Кроме того, Финляндия сама намерена в случае европейской войны использовать этот свой единственный тогда выход в мир.

Хотя сегодня нет признаков, указывающих на нарушение Финляндией ст. 6 Юрьевского договора, запрещающей милитаризацию Печенги и побережья Ледовитого океана, нам все же приходится внимательно следить за происходящим на Севере.

Сегодня уже мы имеем столкновение интересов СССР, Англии и Германии на севере Финляндии и Норвегии. Пока что для нас в тактическом смысле наличие английских интересов благоприятно. Об этом свидетельствует хотя бы обращение ко мне английского посланника за поддержкой в этом вопросе. Это не всегда останется так. Наличие английских интересов на Печенге в будущем может оказаться для нас неприятным.

По газетным данным, Норвегия фаталистически относится к проблеме своего Севера, Швеция – двурушнически. Финляндия пока отклоняет притязания Германии, но в случае военного конфликта, возможно, даст ей там осесть. Пока что финляндское правительство, видимо, очень озабочено. Войонмаа заговорил со мной о своей надежде на урегулирование всего комплекса вопросов Севера международным соглашением. В этой части я разговора не поддержал, так как считаю, что нас такая инициатива, да еще с привлечением Германии, не устраивает.

С товарищеским приветом

Полпред СССР в Финляндии
АСМУС

Источник:

Документы внешней политики СССР. Т. 20. Январь – декабрь 1937 г. /
Министерство иностранных дел СССР; - М.: Политиздат, 1976., стр.
426-428.

SNTL:n täysivaltaisen edustajan Suomessa kirje SNTL:n ulkoasiain kansankomissaari M.M.Litvinoville 30.7.1937

Korkeasti kunnioitettu Maksim Maksimovitš,

Pidän tarpeellisena, että esitän erityisessä kirjeessä muutamia havaintoja, jotka koskevat sotilasstrategisen tilanteen kehittymistä pohjoisessa Suomessa.

Olen kiinnittänyt useissa kirjeissä Ulkoasioiden kansankomissariaatin huomiota suomalaisten aktiiviseen työhön Petsamon alueen kehittämiseksi, minkä alueen annoimme heille 1920 Tarton rauhansopimuksessa. Olen korostanut, että suomalaiset ovat rakentaneet hyvän valtatie Rovaniemeltä napapiiriltä Petsamon vuonolle Barentsin merellä, mitä tietä he voivat kulkea talvella ja kesällä. Tie on muunnettu palvelemaan turisteja. Työtä tehdään jäätymättömän Liinahamarin sataman laajentamiseksi. Alueelle on kiivaasti haalittu väkeä eikä vähiten äärioikeistolaisen Lapuan liikkeen läpivärjättyjä jäseniä. Lapuan liikkeen kenraali Wallenius, joka on esiintynyt Petsamon kalastusyhtiön johtajana, on näihin aikoihin asti ollut Petsamon tosiasiallinen diktaattori. Tämän vuoden toukokuusta lähtien Suomen pohjoisosasta on hallinnollisesti tehty Lapin lääni. Venäläistä ja Petsamon lappalaisväestöä suometutetaan intensiivisesti. Esimerkkimme mukaisesti suomalaiset ovat järjestäneet geologisia malminetsintätöitä.

Vuonna 1935 löydetyt nikkeliyesiintymiin on englantilaiskanadalaiselle konsernille annettu toimilupa, mutta heikosta kysynnästä johtuen he eivät sillä hetkellä lähteneet kehittämään. Nyt tilanne on muuttunut. Nikkelin lisääntynyttä kysyntää silmälläpitäen britit ovat nopeasti aloittaneet kehitystyön. Rajallamme työskentelee jo kuutisen sataa henkilöä. On sanottu, että he ovat suomalaisia, venäläisiä ja lappalaisia, mutta tätä en ole voinut varmistaa. Kaivoskäytäviä rakennetaan. Britit eivät vielä ole ratkaisseet kysymystä, tuleeko se vietäväksi malmina vai konsentraattina. Ensimmäisessä vaihtoehdossa he tulevat rakentamaan Trifonan lahteen Petsamon vuonossa satamansa, toisessa - he voivat kuljettaa konsentraation autolla Liinahamarin satamaan. Joka tapauksessa on jo täysin selvää, että britit ovat erittäin kiinnostuneita Petsamosta ja he tulevat pysyvästi ja pitkän aikaa oleilemaan Muurmanskin naapuristossa. Eräällä hiljattaisella käynnillään luonani, josta sähkötin, Englannin lähettiläs toi esille, että britit ovat vahvasti huolestuneita siitä, että saksalaiset voivat ehkä asettua Petsamoon heidän lähelleen.

Näihin asti on uskottu, että britit ovat pohjoisessa pääasiallisesti kiinnostuneita ruotsalaisen rautamalmin saamismahdollisuudesta Narvikin norjalaisessa satamassa (viennistä, joka sodan aikana on epäilemättä mahdotonta Pohjanlahden kautta), nyt on selvää, että Suomen nikkeliällä on rooli tässä näytelmässä ja brittien täytyy ryhtyä ajattelemaan kahta vientisatamaa pohjoisessa.

Saksan aktiivisuus Norjan rannikolla on hyvin tunnettu. Kuten myös heidän toiveensa Ahvenanmaan saaria kohtaan. Blombergin äskettäinen matka sai norjalaiset, ruotsalaiset ja jopa suomalaiset merkittävästi varuilleen. Nyt saksalaiset haluavat saada pääsyn Petsamoon hankkimalla osakkuuksia Petsamon kalastusyhtiöstä ja vuokraamalla saaria tai paikkoja rannikolta. Holsti puhui teille Moskovassa Saksan vaatimuksesta, minkä suomalaiset torjuivat, saada rakentaa kalajauhotehtaan. Hiljan suomalainen maalaisliiton sanomalehti oli ärtynyt siitä, kun saksalaisia turisteja oli ilmaantunut Heinäsensaarelle, joka muodostaa lukon Petsamon vuonoon pääsulle. Saksalaiset diplomaatit, lehtimiehet, matkailijat ja yksinkertaisesti vakoilijat ovat ihastuneet Petsamon alueeseen ja koko Pohjois-Suomeen. Heitä on tänä vuonna epätavallisen paljon siellä. Englannin lähettilään mukaan he vakoilevat myös nikkeli-toimialuetta.

Ministeri Voionmaa, joka korvasi Holstin, ei minun kansani keskustellessaan kieltänyt tätä kaikkea Saksan aktiivisuutta pohjoisessa, mutta vakuutti, että kaikki Saksan vaatimukset maa-alueiden vuokraamisesta tai osuuden saamisesta kalastusyhtiöstä Suomen hallitus tulee torjumaan. He varmaankin muistavat Tarton rauhan velvoitteensa ja ymmärtävät, kuinka vaarallista on kerätä sinne konfliktierkkää materiaalia, he tietävät myös Saksan halusta luoda vaikeuksia Muurmanskille ja meidän kiinnostuksestamme merireiteistä Norjan ympäri. Lisäksi, Suomi itse aikoo eurooppalaisen sodan syttyessä käyttää mahdollisuutta ainutlaatuisen pääsyyn maailmalle.

Vaikka tällä hetkellä ei ole merkkejä, että Suomi rikkoisi Tarton rauhansopimuksen 6. artiklaa, joka kieltää Petsamon ja Jäämeren rannikon militarisoinnin, meidän täytyy kuitenkin seurata tarkasti tapahtumia pohjoisessa.

Jo nyt meillä on etujen yhteentörmäyksiä SNTL:n, Englannin ja Saksan välillä Suomen ja Norjan pohjoisosassa. Tällä hetkellä ja meidän taktisesta näkökulmastamme katsoen Englannin mielenkiinnon olemassaolo on suotavampi. Tämän to-

distaa ainakin Englannin lähettilään vetoamus tuestamme tässä asiassa. Mutta aina asia ei ole näin. Englannin mielenkiinnon olemassaolo Petsamoa kohtaan tulevaisuudessa voi kääntyä meille epämiellyttäväksi.

Sanomalehtitiedon mukaan, Norja on fatalistinen pohjoiseen kysymykseen nähden, Ruotsi pelaa kahta peliä. Suomi on tähän asti torjunut Saksan vaatimukset, mutta sotilaallisen konfliktin sattuessa se ehkä tulee sallimaan heidän asettuvan sinne. Juuri nyt Suomen hallitus on selvästi huolestunut. Voionmaa alkoi puhua minulle toivosta ratkaista kaikki mutkikkaat kysymykset pohjoisessa kansainvälisellä sopimuksella. Kun tätä esitystä tarkastelee, en äänestäisi sellaisen keskustelun puolesta, kun uskon, että sellainen aloite - jopa Saksankin mukana ollessa - ei sovellu meille.

Toverillisin terveisin

SNTL:n lähettiläs Suomessa

Asmus

Lähde:

Документы внешней политики СССР. Т. 20. Январь – декабрь 1937 г. / Министерство иностранных дел СССР. М.: Политиздат, 1976., siv. 426-428.

***The Letter of the Plenipotentiary Representative in
Finland to the People's Commissar of the Foreign Affairs
of the USSR M.M. Litvinov on July 30, 1937***

Highly Esteemed Maxim Maximovich,

I consider necessary, in a separate letter, to make some observations concerning the military strategic situation developing in the north of Finland.

With several letters I drew the attention of People's Commissariat for Foreign Affairs to active work of the Finns for development of the Petsamo (Pechenga) region, which was given up from us to them in 1920 in the Tartu peace treaty. I pointed out that the Finns have built a good highway from Rovaniemi at the Polar circle to the Petsamo fiord on the Barents Sea which can be operated both in winter and in summer. The road is adapted to serve the tourists. Work is being executed to widen the nonfreezing port of Liinahamari on the fiord. The region is being intensively populated, not in the last instance with double-dyed members of the extremist [rightwing] Lapua movement. The Lapua movement general Wallenius, having posed as the director of the Petsamo fishing company, has been the actual dictator until recently in Petsamo. Since May of this year the north of Finland is formed administratively into the Province of Lapland. The Russian population and Petsamo Lappish people are intensively turned to become Finns. Following our example, the Finns arrange geological prospecting works.

The nickel deposits discovered in 1935 were concessioned to a global Anglo-Canadian concern, which owing to a weak demand, did not develop them by that time. Now the situation has changed. In view of the increased demand for nickel the British are rapidly starting their development. At our border already up to 600 people are working. It is said that they are Finns, Russian and Lapps, but I could not verify this. Tunnels are being constructed. The British have not yet decided the question, whether to export ore or concentrate. In the first case they will build at Trifona Bay on the Petsamo fiord their port, in the second - they can deliver a concentrate by car to the port of Liinahamari. In any case, it is already clearly that the British are very much interested in Petsamo and they will both firmly and for a long time stay in the neighbourhood of Murmansk. A recent visit of the English envoy to me, about which I cabled, showed that British are strongly alarmed that the

Germans might be going to settle in Petsamo close to them.

Only recently it was still believed the British in the north are mainly interested in the possibility of obtaining Swedish iron through the Norwegian port Narvik (export, which during the war will undoubtedly be impossible through the Gulf of Bothnia), it is now clear that the Finnish nickel also begins to play a role and the British have to think about two outlets in the north.

German activity on the Norwegian coast is well-known. As well as their hopes for the Åland Islands. Blomberg's recent trip greatly alarmed Norwegians, Swedes and even Finns. Now the Germans want to get an access to Petsamo by acquiring a partnership in the Petsamo Fishing Company, and by renting islands or sites on the coast. Holsti spoke to you in Moscow about the German request, rejected by the Finns, to build a fish flour mill. Recently a Finnish agrarian newspaper was irritated when finding out German tourists on the island of Heinäsensaari that forms a lock to the entrance to the Petsamo fiord. German diplomats, journalists, tourists and simply spies are enthralled by the Petsamo region and the whole northern Finland. There are unusually many of them there this year. According to the English envoy, they also spy on the nickel concession.

[Foreign] Minister Voionmaa, replacing Holsti, in conversation with me did not deny all this German activity in the north, but assured that all German demands to rent plots or to acquire a partnership in the fishing company will be turned down by the Finnish government. They supposedly remember their obligations under the Tartu treaty and understand, how dangerous it is to accumulate there conflict-prone material, they also know about Germany's desire to create difficulties to Murmansk and to our interest in sea routes around Norway. Besides, Finland itself intends to use in the case of the European war this on that occasion a unique access to the world.

Although today there are no signs indicating violation by Finland of Art. 6 of the Tartu Treaty, which prohibits the militarization of Petsamo and the Arctic Ocean coast, we nevertheless should watch closely the events in the north.

Today already we have collision of interests between the USSR, England and Germany in the north of Finland and Norway. For now, and for us in a tactical aspect, the existence of English interests is favorable. This is evidenced

by at least the appeal of the English envoy to me for support in this matter. It will not always remain so. Existence of English interests in Petsamo in the future can turn out to be unpleasant for us.

According to newspaper information, Norway is fatalistic about the problem of its North, Sweden is double-dealing. Finland has so far rejected Germany's claims, but in the event of a military conflict, she perhaps will let them to settle in there. For now, the Finnish government is apparently very anxious. Voionmaa started talking to me about the hope of settling all complex of questions in the North by an international agreement. When evaluating this topic I would not vote for such a conversation, as I believe that such an initiative, even with the involvement of Germany, will not suit us.

with comradely greetings

The envoy of the USSR in Finland

Asmus

Source:

Документы внешней политики СССР. Т. 20. Январь – декабрь 1937 г. / Министерство иностранных дел СССР. М.: Политиздат, 1976., p. 426-428.